

## 6.1 Tikslas – išlikti



Išlikimas – tai išsilaikymas, išsisaugojimas, išsigelbėjimas. Tokia buvo 1944 metais kiekvieno žmogaus, mylinčio savo šalį, misija. Antrojo pasaulinio karo metais okupuotos Lietuvos piliečiai nedvejodami dėl savo ir artimųjų gyvybės, narsiai ėjo į kovą su sovietų okupantais. Kovodami dėl savo šalies gerovės, žmonės traukėsi į miškus, kur ir buvo pradėta partizaninė kova. Lietuvos partizanai – tai žmonės, daugiausiai civiliai, kurie po Antrojo pasaulinio karo metais savanoriškai pasitraukė į pogrindinį ir kovojo su sovietiniais okupantais. 1944–1953 metais dauguma partizanų telkėsi Lietuvos miškuose, todėl kartais jie yra vadinami „Miško broliais“. Daugelis jų žuvo, buvo suimti, kankinami, įkalinti arba ištremti. Viena tokių herojų buvo gydytoja pediatrė Joana Ulinauskaitė-Mureikienė, Lietuvos pasipriešinimo sovietiniam okupaciniam režimui dalyvė. Mokydamasi mergaičių Aušros gimnazijoje Kaune buvo nelegalios organizacijos narė, Didžiosios Kovos apygardos partizanų ryšininkė. 1946 LSSR Vidaus reikalų ministerijos karo tribunolo Kaune nuteista 10 m. kalėti, kalinta Vorkutos, Irkutsko, Norilsko lageriuose; šiame 1953 dalyvavo politinių kalinių sukilime, buvo sužeista. 1954 grįžo į Lietuvą, 1971 baigė Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą. 2011 metais parašė istorinės vertės autobiografinę knygą „Likimo išbandymai“. Tai pakylėjanti knyga apie kančią ir dvasinę ištvėrę, meilę ir gyvenimo dovaną. J. Ulinauskaitė-Mureikienė, atsiminimus pradėjusi rašyti dar sovietmečiu, jų skaitytojais pirmiausia matė savo vaikus ir vaikaičius. Švelniai ir tvirtai paėmusi už rankos, autorė ir mus veda per savo gyvenimą, o drauge – ir per visos mūsų Tėvynės tragišką likimą, vinguriuojantį geležinkeliu iš Kauno į Pečioros, Taišeto, Krasnojarsko, Norilsko ir kitas Rusijos platybėse pridygusias pasmerktųjų kalnimo vietas. Įsitraukusi į pasipriešinimo okupantams veiklą ir už tai suimta septyniolikmetė mergaitė, vilkėdama rudeniniu paltuku, patenka į ledinės šiaurės pūgos skrodžiamą poliarinę naktį ir į nužmogėjusių kalinių prižiūrėtojų nagus, kur, regis, tiesiog neįmanoma išgyventi. Bet ji nepalūžta, sugeba atsispirti nepakeliamiems sunkumams ir žiauriam, nežmoniškam elgesiui, tik vis labiau ilgisi Tėvynės. Pasakojimas aukščiausią įtampos tašką pasiekia aprašant 1953 m. Norilsko lagerių kalinių sukilimą, pasibaigusį baisiomis sukilėlių žudynėmis ir pasipriešinimo dvasios pergale.



Pagal [www.saltinai.info](http://www.saltinai.info)

## 6.1 Tikslas – išlikti



### LIKIMO IŠBANDYMAI

*Jėjau į savo amžių netikėtai –  
Tartum lašas į didžiulį okeaną,  
Juk tai tu supi mane ir mėtai,  
Mano amžiau, okeane mano.*

*Justinas MARCINKEVIČIUS*

1944 metų vasarą buvo paskelbtas Lietuvos vyrų šaukimas į sovietų armiją. Nedaug vyrų atvyko į šaukimo punktus. Daugelis ėmė slapstytis namie įrengtose slėptuvėse, bėgo į miškus. Į miškus kovoti su okupantais išėjo ir daug buvusių Lietuvos karininkų, ir tie, kas nesusitaikė su okupacija. Sovietų kariuomenės būriai juos gaudė, prievarta ėmė į kariuomenę, siuntė į tolimiausius Rusijos kraštus. Be Sovietų kariuomenės, susikūrė milicija ir jų pagalbininkai, žmonės juos vadino sribais. Kareiviai, sribai apsupdavo ūkininkų namus, kuriuose slapstėsi lietuviai vyrai, miškus, bunkerius. Pagavę žiauriai kankino, siuntė į kalėjimus, žudė, palaikus išniekindavo miestelių aikštėse, prie bažnyčių, neleisdavo palaidoti. Tada visoje Lietuvoje prasidėjo ginkluotas pasipriešinimas. Kiek man buvo žinoma, jam vadovavo LLA – Lietuvos laisvės armija, įsikūrusi dar vokiečių okupacijos metais.

Vis daugiau vyrų išeidavo į miškus, steigėsi, ginklavosi būriai. Juos vadino miško broliais, partizanais, žaliukais, o rusai – banditais. Tų, kurie išėjo į mišką, artimuosius trėmė į Sibirą, kišo į kalėjimus, kankino, kad išduotų partizanus. Žmonės buvo labai sunerimę, būrėsi prie radijo imtuvų, klausė nors ir slopinamo, tuomet taip vadinto „Amerikos balso“ ir kiekvieną dieną laukė vis žadamo greito išvadavimo.

Pats gražiausias Lietuvos jaunimas turėjo išeiti į miškus, sulįsti į bunkerius po žeme, kiekvieną akimirką galėjo žūti nuo sribų ar rusų kareivių kulų, būti išniekinti miestelių aikštėse. Į pasipriešinimą įsitraukė daug Lietuvos gyventojų: mokytojų, studentų, mokinių, jie padėjo partizanams maistu, vaistais, ryšiais. Kūrėsi pagrindinės organizacijos, pagrindinės mokinių kuopelės.

Mes, „Aušros“ ir IV gimnazijų mokiniai, taip pat įsitraukėme į šį pasipriešinimą. Kiekvieną vasarą ir visas atostogas praleisdavau Veprių miestelyje, kur gyveno mano dėdė Jonas Kuodis. Partizanai dažnai lankydavosi pas jį. Pusbrolis Vladas vadovavo Veprių mokyklai ir turėjo ryšių su partizanais. Jis mane supažindino su Stasiu Morkūnu, vadovavusiu Didžiosios kovos „Vėtros“ partizanų būriui. Jie leido laikraštėlį „Tikruoju keliu“, kurį aš veždavau į Kauną ir platindavau suaugusiems ir mokiniams. Per susišaudymus su rusais ir sribais miškinius sužeisdavo ir jiems labai reikėjo tvarsliavos ir vaistų.

<...>

Kartą namo grįžau labai vėlai. Mama iškratė mano krepšelį ir rado ryšulėlį laikraštėlių ir ginklą – mauzerį. Kaip ji tada verkė, kaip prašė užbaigti šitą veiklą, bet aš kartočiau, kad einu tėvo keliu ir keršiju už visus kitus nukankintus. Mama laikraštėlius sudegino krosnyje, ginklą įmetė į šulinį, o aš prižadėjau veiklą nutraukti. Bet po kelių dienų vėl ėjau su laikraštėliais ir siuntinėliais.

<...>

## 6.1 Tikslas – išlikti



Praėjo vasara. Spalio pradžioje suimamas gydytojas Majauskas ir jo žmona. Mes pritilome, supratome: jeigu jie išduos, greitai suims ir mus visus. Dažniausiai būdavau pas draugę Danutę. Po dviejų dienų pamatėme prie jos namų privažiuojantį automobilį viliuką – tokiais visada važinėjo čekistai. Išlipo vyrai juodais lietpalčiais. Puolėme laiptais žemyn ir pro duris, vedančias į kiemą, išbėgome į daržus, peršokome tvorą ir pasileidome bėgti šalutine gatvele. Kai atsisukome, jau pastebėję bėgančias, vyrukai puolė vytis, bet kol jie pribėgo gatvelės galą, mes buvome jau dingusios. Kitoje gatvelėje gyveno mano teta Marija – Ciocė, pas ją ir įpuolėme. Ji greitai atidarė rūselį virtuvėje, sugrūdo mus ant bulvių, uždarė dangtį, užklojo kilimėliu, pastatė ant jo suoliuką, pati atsisėdo ant suoliuko ir skuta bulves.

Praėjo dar dvi nemigo ir nerimo naktys. Spalio 6-osios ryte, pabudusi labai anksti, pajutau tyrant grėsmę. Jaučiau – kažkas tuoj turi įvykti. Dar neprašvitus į mūsų duris pasibeldė. Įėjo du vyrai juodais lietpalčiais ir liepė man rengtis. Mačiau – Mamos veidas išbalso kaip kreida, ji visa drebėjo ir pradėjo verkti. Vyrai ramino ją sakydami, kad mane išsiveža tik apklausti, nieko nereikia įdėti, galiu pasiimti knygas – leis eiti į pamokas. Mama lyg aprišo, bet jos rankos ir lūpos drebėjo. <...>

Teismas vyko 3 paras. Nuo 10 valandos ryto iki vėlyvos nakties, beveik iki paryčių. Viskas girdėta, ėmė nenumaldomas miegas. Ir turėjome tik vieną norą – kad greičiau pasibaigtų. Kaip ir visiems, mums buvo duotas paskutinis žodis. Nebuvome nuolankūs, pasigailėti neprašėme. Vasario 16 dieną mums buvo perskaitytas nuosprendis: visi buvome nuteisti pagal Sovietų Sąjungos baudžiamojo kodekso 58 straipsnio 1a ir 11 punktus 10 metų pataisos darbų lageriuose ir 5 metams tremties be teisių, konfiskuojant visą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą. Nuosprendį išklausėme ramiai, abejingai, su palengvėjimu, kad galų gale ta komedija pasibaigė. Netikėjome, kad reikės visą bausmę atlikti. Tada tikėjomės: greitu laiku Lietuva bus Amerikos išvaduota iš okupantų, ir mes būsime laisvi.



Iš Joanos Ulinauskaitės-Mureikienės kn. „Likimo išbandymai“

Perskaitykite teksto ištraukas ir atlikite užduotis.

1. Aprašykite, kokius likimo išbandymus teko patirti autorei.
2. Remdamiesi istorijos žiniomis, pristatykite, kodėl ištraukoje yra minimi 1944 metai. Kuo jie buvo svarbūs Lietuvai ir jos žmonėms?
3. Kodėl žmonės slėpėsi miškuose? Kaip buvo vadinami tokie žmonės, kurie, slapstydami miškuose ir bunkeriuose, kovojo už Lietuvos laisvę?
4. Kaip buvo vadinama milicija ir jos pagalbininkai? Kokia buvo jų veikla?
5. Kur buvo tremiami žmonės? Už ką jie buvo baudžiami ir išvežami iš savo gimtinės? Kokie žmonės buvo neparankūs sovietų valdžiai?
6. Į kokią veiklą įsitraukė teksto autorė? Koks buvo tos veiklos tikslas?
7. Už ką buvo suimta ir įkalinta rašytoja? Kokia buvo jos bausmė?
8. Apibūdinkite, kaip jautėsi motina, matydama dukters suėmimą.

# Rašymui



A series of 20 horizontal lines for writing, spaced evenly down the page.

